

Der var engang, da ord betød noget. Og Christiania var ord, ord, ord

Fuldstændig anakronistisk, men ret skønt gensyn med Christianias plakater i Kunsthal Charlottenborg.

Christiania 50 ÅR. VAR-ER-BLIR

★★★★☆

Kunsthal Charlottenborg
Kongens Nytorv 1, 1050 København K
21 sep – 14 nov 2021
Tirsdag-fredag 12-20
Lørdag-søndag 11-17

Af Holger Dahl
htda@berlingske.dk

Der er ingen af de fjender, vi har, der er så stærk som kapitalen,« sang de i teatergruppen Solvogdens forestilling »Elverhøj« i midten af de politiske 1970ere. Senere i sangen kom refrainet »Vi må slås mod kapitalen, kæmpe mod de rige svin ... Ja, vi må kæmpe sammen, sejren den bliver min og din«.

Allerede i mit 15-årige sind syntes jeg, at analysen af samfundets dårligdomme var en smule primitiv, men hvad? Som alle andre kørte jeg med. Solvogden var ungdom og rigtige meninger - solvogden var Christiania.

Og meninger har altid været lige så rigelige på Christiania som hash og musik. Fristaden, der fylder 50 år i dag, kunne fra starten kun eksistere, hvis den definerede, hvad det var, den var *fri for*, og derfor blev alt diskuteret, og ingen diskussion blev startet uden en plakat - gadens uformelle megafon.

På mit eget teenageværelse hang en meget flot plakat: En smuk akvarel af en bydel set fra luften. Der var vand, der var træer, og der var huse. Over det hele var der tegnet et gyldent banner af den slags, man tegner over en tatoering eller en sølvbryllupsportal: »Christiania« stod der på banneret, og nede i bunden af plakaten en udbyggende, forklarende linje: Et samfund i storbyen. Jeg var glad for plakaten, og derfor var jeg dobbelt glad, da jeg i denne uge genfandt den på den netop åbnede udstilling med Christianiaplakater.

Udstillingen kan ses på Kunsthal Charlottenborgs trappe, og for en midaldrende boomer som undertegnede er det en skønt nostalgisk, men også tankevækkende oplevelse. Selv om Christiania havde ubetinget medvind i medierne og i den modkultur, jeg også definerede mig selv ved, undrede jeg mig også dengang over, at et superliberalistisk »alle-må-gøre-alt«-projekt kunne opfatte sig selv som socialistisk.

Slumstormerplakat fra 1971 - året, Christiania blev grundlagt. Æstetikken er det tidstypiske »Demos-look«. Foto: Christianias Lokalhistoriske Arkiv

»Slet ikke ueffent, men på den anden side heller ikke plakatkunst, der kan leve uden sin fortælling.«

Og jeg undrede mig over, at christianitterne ikke selv kunne se hykleriet, når de vendte ryggen til samfundet, men gerne ville have varmt vand og kloakering. Men sådan var der så meget, og Christiania var »vores« dengang. Derfor er det, at det er sjovt at blive konfronteret med plakaterne og parolerne igen.

Ned med alt

»Hellere en plakat uden begivenhed end en begivenhed uden plakat,« citerer Charlottenborg christianitterne for at sige, og på udstillingen, der er tematisk opdelt, kan man overbevise sig om, at det vitterligt var sådan, det stod til.

For sikke en lyst til at kommunikere. Med ord, ord, ord. Det første, der slår én, er, at plakaten som billedkunst, som æstetisk manifestation ikke har været det, der har optaget christianitterne. Det rimer meget godt med de brune 1970ere, jeg selv kan huske.

I det årti blev enhver diskussion om æstetik fnyst rasende ad. Æstetik var overflade, og overflade var uinteressant. Ord derimod, de rigtige ord, de lange ord, var vigtige, og det, der slår én i dag, er, at alle Christianias plakater først og fremmest skulle læses. Nogle af dem var naturligvis lavet af folk med et visuelt talent, men også det blev tøjlet for at give plads til de mange ord.

De tidligste plakater på udstillingen er præget af Røde Mor-æstetikens simple sort/røde effektivitet. Her er christianitterne trådt ind i en allerede defineret billedverden (selv om de DKP-skolede Røde Mor-typer nok nærmest var Christiania-modstandere, men det er en anden historie).

Andre af Christianiaplakaterne lægger sig i sporet af de hurtige propagandaplakater fra

Primitiv ironi, automatmeninger og nationalromantik har alle dage været centrale elementer i Christianias kommunikation - præcis som det ses af denne plakat. Foto: Christianias Lokalhistoriske Arkiv

demonstrationerne i 1968 og tiden, der fulgte. Det er kartoffeltrykkets æstetik, der dominerer her, tilsat et skud standardpsykedelisk typografering. Slet ikke ueffent, men på den anden side heller ikke plakatkunst, der kan leve uden sin fortælling.

Retningsløs vrede

Naturligvis er parolerne også præget af tidens revolutionsretorik. »Ned med alt og ud af resten« var en tidlig parodi på ungdomsoprørets

mentale klima, og man forstår, hvor den vits kom fra, når man genser plakaterne.

Selvretfærdigheden stråler fra de vrede plakater. Lynhurtigt bliver Christiania noget, man skal »kæmpe« for, som om det at besætte en række offentlige bygninger var en menneskeret af en slags. Men altså, bolig manglen var stor i de år, og mange har givetvis følt sig marginaliserede og rådvilde.

Alligevel kan man ikke lade være med at smile, når man ser de plakater, der raser mod

Christiania har altid haft svært ved at balancere sit forhold til det omgivende samfund. Noget vil man gerne være med til, mens andet ikke rigtig duer. Her er det Pusher Street, der med ét er blevet et problem.
Foto: Christianias Lokalhistoriske Arkiv

»forræderiet«, fordi nogen »lovede«, at Christiania måtte være et eksperiment og nu måske vil stoppe eksperimentet. Igen lyser den virkelighedsafkoblede selvretfærdighed stærkere fra papiret end farverne.

Men sådan har ungdom været til alle tider, og mens jeg ryster på mit boomerhoved, går jeg videre op ad trappen. Her kommer alle parolerne - mange af dem rettet mod »Staden« selv: *Befri din seksualitet, Alle mænd er bøsser, Fri hash, Racisme og fremmedhad ud af Staden, Køb din hash et andet sted, Bekæmp junk* - så mange ord og så mange meninger.

Det er letkøbt, og det er for meget, men det gør egentlig ikke noget, for der er en friskhed over alle de mange ord. Der er endda humor til stede i mange af plakaterne, selvom parolerne presser papiret til kanten. Der er også en idealisme og en naivitet, der virker næsten eksotisk i dag, hvor alle positioner i den woke bevægelse, der er christianitternes arvtager, synes fastlåst i overdreven egoisme og usund opmærksomhed på egen navle.

Tro, der flytter bjerge

»Jeg spørger ikke om det kan lade sig gøre. Jeg spørger hvordan gør vi det,« står der på en stramjagtig plakat, der uden tvivl er blevet hængt op mange gange og mange steder på Christiania i tidens løb.

Op for både Fristaden og for denne udstilling kunne/kan det umulige lade sig gøre. Selv om jeg mødte op med stor skepsis over igen at skulle konfronteres med alle de alt for rigtige meninger fra min ungdom, så endte jeg med at gå smilende ud i verden igen. Ting kan lade sig gøre, og i hvert fald på plakater er forandring altid en mulighed.

Fristaden er i dag midaldrende, hashhandlen er overtaget af storbyens hårdkogte bander, og mange af drømmene vil dø med den sidste af de oprindelige beboere, der stadig holder fast.

Men tag alligevel et smut ind forbi Kunsthal Charlottenborg og få en tur i nostalgoteket. På trods af alle forbehold virker de mange ord og det store engagement nærmest rørende i dag, hvor Christiania, hvis den skulle opfindes forfra, nok bare ville være en app.